

חינוך לחיים

פרשת חוקת

"וזהה הטהר על הטמא ביום השלישי" מה באמת העומק בדבר? מדוע בטהרת פרה אדומה די בזילוף של מי טהרה?

הבה ונתבונן נא יחד ונגלה נפלאות. פרה אדומה – ברובד העמוק שלה – מסמלת את עם קודש אשר "תמימה" ו"לא עליה עול" "פרה" – אלו ישראל שנאמר "כי כפרה סוררה סרר ישראל". אדומה אלו ישראל שנאמר "אדמו עצם מפנינים". "תמימה" אלו ישראל שנאמר "יונתי תמתי". "אשר אין בה מום" אלו ישראל שנאמר "כולך יפה רעיתי ומום אין בך" (ילקוט שמעוני במקום)

היהודי בפנימיותו – טהור וזך הוא. לא חל בו רבב. הנשמה האלוקית שלו טהורה כמו שבראה האלוקים. "אל תראוני שאני שחרחרת", אומר שלמה המלך, "ששזפתני השמש"

כיסוד חובת התלמידים ש'האיש הישראלי עוד בילדותו רוח ה' נשמת ש-ד-י טמונה וגוזה בו. התלמיד בעצמותו טהור וזך הוא ותפקידו הוא כ'גן בגן ה' לעובדה ולשמרה. ופשוט וברור שהגן לא נמצא כל הזמן ליד השתיל אלא מגיע מידי פעם לטפל, לפתור בעיות, לעשות פעולות כדי לשבח את השתיל וכד' וכד'. נותן לו טיפול הנותן כח וצמיחה להמשך ההתפתחות.

וכשאנו באים להזכיר ליהודי את טהרתו הפנימית הקיימת כבר – אין אנו זקוקים דווקא למי מקווה שבהם יחסו כל רמ"ח איברים ושס"ה גידים. די לנו להזות עליו, לזלף עליו טללי טהרה, כדי שאלו יעוררו בקרבו את הטהרה הפנימית שכבר קיימת, אך חבויה. בבחינת "שתהא שלהבת עולה מאליה"

כשאנחנו רוצים להדליק את הגז – אנחנו גם נוהגים ככה. לוקחים מצית ולוחצים שניונת על הכפתור. מכאן הגז נדלק כולו. אין צורך לעבור מחור למשנהו כדי להדליק. ובטהרה – גם כן. כדי להזכיר את מהות ונשמת טהרת "פרה אדומה" – שבצומק מבטאת את הנקודה היהודית הפנימית הטהורה כל כך – די בהזאה קלה שתעורר את התשוקה הפנימית. שתגרה את הנשמה להתגבר על הגוף במלחמה המתמדת והיומיומית ביניהם.

בשיטת החינוך – נכונים הדברים שבעתיים. יש שיטה של משטר קפדני, זה שעוקב כל דקה אחרי מצבו של הילד. בית-האסורים שכזה. אם היה אפשר – היו שם גם 'מצלמות נסתרות'...

ויש שיטה עמוקה ויסודית הרבה יותר, שאותה מגדיר הרש"ר הירש זצ"ל "שלהבת עולה מאליה". שהמחנך עושה עצמו מיותר. הוא רק מצית את האש, מעמיד את המסרים הלוהטים בעצמם בפני התלמיד שמקבל מהם רוח חדשה לאהבת ה', והחניך בעצמו – לבדו – מלבה את הגחלת ויוצר ממנה את השלהבת הגדולה והיוקדת.

האב מצווה לחנך את הבן - אבל בעיקר לגרום לו לחנך את עצמו! האב הוא ה'מצית'. הוא מדליק את האש בלב בנו; הוא מאיר את ליבו בעבודתו ויתברך - הבן יצטרך להמשיך את העבודה לבד. או במילים שלנו: להזות עליו טיפין-טיפין של מי חטאת.

זוהי בעצם האבחנה העיקרית בין ימי הבחרות אז הנער נמצא תחת משטר (או פחות – ברמה כזו או אחרת) לבין ימי האברכות, אז האברך נדרש לקיים את עבודתו הרוחנית לבדו. הגחלים עדיין לוחשות מימי הבעירה של הבחרות, וטרדות החיים לא יצליחו לכבות את האהבה הגדולה. את הקשר והכימיה האישיים והעמוקים שיצר בן הישיבה בימי חורפו עם התורה ונותן התורה. היום, הוא צריך להדליק את האש שבקרבו לבד.

הדוגמא החריפה לכך היא הדברים הפחות מוכרים של המדרש על המשנה הידועה באבות: "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". – "כשהיה אהרון מהלך בדרך, פגע בו אדם רשע. נתן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעשות עבירה, אומר: 'אוי לי, איך אשא ואראה את אהרון. בושתי הימנו. שנתן לי שלום..'" אהרון הכהן, נתן אפוא מרחב אישי לבן אדם להסיק את המסקנות לבד. השיחה הייתה עקיפה, אפילו בלתי קשורה. אבל הכבוד היה מנוע אנרגטי שכזה שלא נתן מנוח לאדם. הוא הרגיש שזהותו כה חיובית, כה מכובדת – עד שלא מתאים לו לעסוק בזוטות. בבחינת: "מאהוביו של בית אבא"

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

(בדרכו)